

BULLETIN FÖR SVENSKA
STRÅKLÄRARFÖRBUNDET
NR 4 VINTERN 2007

esta

Newsletter

**FIDDLERACE - Kan man bygga en fiol på tre dagar?
Årsmötesdagar i Falun i mars - ta med din elev!
Tanja vann Polstjärnepriset**

ESTA Newsletter

Nummer 4 vintern 2007

Innehåll:

Tanja vann Polstjärnepriset!.....	4
Kallelse till ÅRSMÖTE 2008.....	4
Mimi Zweig besökte Göteborg och Oskarshamn.....	5
Sök Sven Karpes stråkpedagogstipendier.....	6
ESTA-konferens i Bern 2008.....	7
Karpestipendiaten Silvia Östersjö skriver om Portugal och Jönköping.....	8
Karin Lüning skriver om stråkläger i Växjö.....	12
Noter i ESTA Newsletter: Herdarnas julsång för tre violiner av Hanna Magnusson.....	13
Mer om Suzukilägret i Jönköping av Kerstin Paulsberg.....	14
TEMA - musikskolan i våra grannländer. Del 2: Norge.....	16
FIDDLERACE 2007. Kan man bygga en fiol på tre dagar? Unga fiolbyggare utmanar tiden.....	18
Protokoll från höstmötet i Göteborg.....	21
Stråkplanket med Catharina Grüner-Kronqvist.....	22
Profilen - en livs levande stråklärare.....	23
Presentationen - SPELA CELLO av Helena Råberg-Schrello	24

European String Teachers Association

European String Teachers Association
 Centralt sekretariat:
 Silvia Meier, ESTA-Schweiz, Murbacherstrasse 22, CH-4056 Basel 22
 Tel : (0041/61) 321 20 18
 e-post: esta-sekretariat@gmx.ch
 President: Edith Peinemann (D)
 Vice president: Kjell-Åke Hamrén (SE)
 Kassör: Käthi Gohl (CH)
 Övriga ledamöter: Karen Valeur (DK), Peter Esswood (GB)

Framsidan: Mimi Zweig använder sig av vardagliga hjälpmedel för att få stråken att gå rakt på stråkdagarna. Eleven heter Julia Biegniewska.

Foto: Per Helders

ESTA Newsletter

(Bulletin för Svenska Stråklärarförbundet)

är en publikation utgiven för Svenska Stråklärarförbundet.

Ansvarig utgivare: Gunnar Crantz

Redaktör: Per Helders

Artiklar, inlägg, recensioner etc är välkomna och skickas till:

estanews@esta.se

ESTA Newsletter/Per Helders

Kristinedalsbacken 3

131 46 Nacka

Tel. 070-535 41 26

Copyright för artiklar och inlägg: SSF och enskilda författare. Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera inkommet material. Innehållet i publikationen ger ej uttryck för centrala ESTA:s åsikter i skilda frågor. Eftertryck tillåtet endast efter tillstånd och med angiven källa.

Medlemskap i SSF kostar 325 kr/år för aktiva och stödjande medlemmar (275 kr om betalning erläggs före 31/1), 100 kr för studenter och pensionärer. Pg 88 69 57-0

OBS! Glöm inte att ange namn och adress tydligt samt att meddela eventuella adressändringar!

Annonspriser tills vidare:

Helt uppslag 3000 kr (färg 4500 kr)

Hel sida 1800 kr (färg 2700 kr)

Halv sida 900 kr (färg 1200 kr)

Mindre 600 kr (färg 900 kr)

För beställning, kontakta SSF, se nedan.

Manusstopp för nr 1 2008: 1 februari

Svenska Stråklärarförbundet

c/o Päivikki Wirkkala-Malmqvist

Kanalgatan 106

603 65 Norrköping e-post: sekreterare@esta.se

Pg 88 69 57-0

Hemsida: www.esta.se

Hedersordförande: Harald Thedéen

Hedersledamöter: Anders Sparf, Kjell-Åke Hamrén

Ordförande: Gunnar Crantz

Vice ordförande: Anna Lindal

Sekreterare: Päivikki Wirkkala-Malmqvist

Kassör: Johan Falk

Övriga ledamöter: Ingemar Edström, Siw Burman, Eva Bogren, Per Helders

Suppleanter, tillika kretsombud: Hans Kennemark, Yvonne Bergström, Lars Jöneteg, Frank Lind, Stefan Valdemarsson, Bengt-Eric Norlén

Ordföranden har ordet

Det närmar sig halvtidsvila. Terminens många matcher är nästan avklarade, vi ska bara igenom det krävande slutspelet först: Julhelgen. Intensiteten har stigit under adventsombgångarna och det svenska folket närmar sig finalen. Helst ska man klara den också utan rött kort. Det är lättare sagt än gjort, eftersom alla regler inte tillämpas lika tydligt. Men hur som helst, snart är det vila i en kvart, innan nästa halvlek drar igång. Och den vilan är välbehövlig för oss alla.

Några som gjort sig särskilt förtjänta av denna vila är de kollegor som ombesörjt att vi alla kunnat få förbättra vår kapacitet och vår form. Jag menar de som med ett strålande resultat planerat och genomfört höstens stråkdagar i Göteborg. Päiviikki Wirkkala-Malmqvist och Petra Hellqvist är de som tagit det största ansvaret för detta förnämliga träningsläger för våra samlade stråklag. Anna Braw har också bistått. Stort tack från mig personligen och från Svenska Stråkläraryrket! Och kanske från övriga supporterskaror; många deltagare vid Stråkdagarna var inte medlemmar i SSF, vilket de kanske kan bli. Skulle någon av er icke-medlemmar råka läsa detta, passa då på att utnyttja rabatten på medlemsavgiften som man erhåller då man betalar innan 1 januari.

Svenska Fotbollsförbundets motsvarighet inom den svenska skolans hierarki har hållit sig lugn under året. Inga obegripliga utvisningar eller förbryllande offside-domslut. Har de tappat stinet? Har våra stråklags oomtvistade förankring i folklagren plötsligt uppenbarats? Knapptast, det är nog bara fråga om en tillfällig formsvacka. Varför nu domarkåren ska behöva ha formtoppar och formsvackor. Förresten vi har ju läst i tidningarna om betydande nedskärningar som hotar kulturskolan i Stockholm. Så jag befarar att det vanskliga i att spela under en domarkår som betar sig irrationellt är ett tillstånd som man kanske ska om inte acceptera så åtminstone vänja sig vid.

Under ett par dagar i november besökte jag en skola i Weimar, Tyskland. Det var ett specialgymnasium som heter Musikgymna-

sium Scloss Belvedere. Här studerar ett hundratal blivande musiker under kvalificerad ledning av kunniga lärare. Två saker slog mig under besöket. Det ena var skolan upplysande andranamn: "Zentrum für Hochbegabter". Vi fick veta att en sådan formulering var tabu även i Tyskland tidigare, men att tiderna nu ändrats så att det var accepterat och gångbart att upplysa om den faktiska verksamheten med ett sådant tilläggsnamn. Den andra saken som slog mig var att skolan i Tyskland är som den var i Sverige innan Göran Perssons tid som skolminister; statlig och utan hasardifierande elevpeng. Att lokalerna sedan var mycket fina, med en underbar konsertsal gjorde mig inte mindre avundsjuk.

Jag vill minnas att det var den legendariske fotbollsspelaren och tränaren Michel Platini som en gång beskrev sporten fotboll på följande vis: "Det är 22 personer som i 90 minuter springer efter en boll, och som alltid slutar med att Tyskland vinner".

Har ni fler liknelser mellan fotboll och musik?

Var stolta!

Gunnar

...och några ord från redaktören

Den som söker finner... Sägs det i alla fall. Självt har jag varit med om motsatsen. Jag tappade bort min nyckelknippa. På flyget trodde jag, eftersom jag innan en nyligen företagen flygtur med Ryan Air tömde alla fickor, tog av mig livremmen och gav bort min linsvätska i säkerhetskontrollen. Jag trodde emellertid att jag fick med mig allt därifrån också. Men väl hemma kunde jag inte hitta nycklarna. Letade i blien och i alla fickor och överallt där jag kunde komma på att de kunde vara. Borta. Ringde till Stanstead Airport i London. Inga nycklar.

En vecka senare när jag skulle plocka upp min plånbok ur kavajinnerfickan kände jag en klump längst ner i fickan. Där låg nycklarna, som jag aldrig vare sig förr eller senare lagt i den fickan. Skönt att de kom till rätta, men inte berodde det på mitt letande.

Under min tid som redaktör för ESTA Newsletter har jag sökt efter medlemskrafter för att sprida information och kunskap i vår tidning. Det har gått ganska trögt, men nu kan jag trots allt konstatera att det droppar in allt fler bidrag till denna vår interna informationskanal. Det gläder mig mycket. Inte för att det underlättar mitt arbete med tidningen, vilket det förvissa gör, utan för

att de värden vi alla känner till måste säkerställas i denna tid av nedskärningar. För att uppnå detta krävs att vi alla tar litegrann av vår tid till att sprida det vi vet och kan.

Den som söker finner... Ja, kanske stämmer det bättre in på letandet efter kollegor som kan hjälpa till att sprida kunskap och idéer än vad det gjorde med nycklarna. Hoppas bara att devisen även framgent leder till samma positiva resultat även när den stämmer...

God Jul!

Per Helders, redaktör

Tanja vann Polstjärnepriset!

I november avgjordes den nya tävlingen Polstjärnepriset i Vänersborg. Segrade gjorde 16-åriga violinisten Tatiana Gachkova från Karlstad. Till vardags studerar hon vid Musikkonservatoriet Falun för Svenska Stråkläraryrkesförbundets ordförande Gunnar Crantz. ESTA Newsletter träffar Tatiana, eller Tanja som hon kallas, för en intervju.

FAKTA POLSTJÄRNEPRISET

Vänersborgs kommun anordnar i samarbete med ODIN Fonder en rikstäckande solisttävling för ungdomar som spelar orkesterinstrument. Musiktalanger mellan 15 och 19 år från hela landet har tävlat om att lägga beslag på förstapriset på 66.550 kronor. Förutom priset får vinnaren delta i kurser vid Musikakademi Vänersborg under erkända toppnamn.

Hur känns det att ha vunnit tävlingen?

– Helt fantastiskt. Det känns enormt att ha vunnit en så stor tävling efter så mycket jobb.

När var det?

– Finalen gick i Vänersborg 10 november, men innan dess var det distriktsuttagningar i oktober.

Hur var själva tävlingen?

– Nervöst. Jag blev på det klara med att mina medtävlare var mycket duktiga, så det var lite småläskigt, men samtidigt kul.

Vad vann du för pris?

– En check på 66.550 kronor.

Vad ska du använda pengarna till?

– Till att börja med så ska jag spara dem. Senare kan det bli aktuellt att köpa en bättre fiol, så då kommer ju pengarna väl till pass.

Vad spelade du i finalen?

– Jag spelade La Campanella av Paganini och Scène de Ballet av Charles de Bériot.

Hur ser dina framtidsplaner ut? vad gör du om tio år?

– Jag tänker studera tills jag blir fullärd. Om tio år? Vet inte nu, men kanske studerar jag på någon av de bättre institutionerna, till exempel på Hochschule für Musik i Berlin.

ESTA Newsletter gratulerar Tanja till segern!

Per Helders

Kallelse till

ÅRSMÖTE 2008

i Svenska Stråkläraryrkesförbundet

Tidpunkt: Söndagen 16 mars kl 10.00

Plats: Musikkonservatoriet Falun, Daljunkaregatan 11, 791 37 Falun

Förutom själva årsmötet blir det visning av lokaler och verksamhet vid Musikkonservatoriet, samt fortbildande aktiviteter på lördagen 15 mars. Prata redan nu med din arbetsgivare; behöver du intyg för att få resan betald som fortbildning ska du höra av dig till Per Helders (per.helders@musikkonservatoriet.com). Information 070-535 41 26.

På programmet: Masterclass med stråklärarna vid Musikkonservatoriet Falun. Ta med din elev! Öppen undervisning på lördag 15 mars kl 13.00. Lärare: Gunnar Crantz (violin), Henry Gammelgård (viola), Per Helders (cello) och Lars Ekström (kontrabas). Musikkonservatoriet Falun bjuder på logi för din elev. **Föranmälan** senast 1 mars till Päivikki Wirkkala-Malmqvist (paivikki1@hotmail.com). Mer information kommer i ESTA Newsletter nummer 1 2008.

Samkväm på lördagkvällen

VÄLKOMNA!

Mimi Zweig besökte Göteborg och Oskarshamn

Årets tappning av Stråkdagarna blev en stor succé. Ett hundratal personer varav ett 20-tal studerande hade tagit sig till Göteborg där ett matnyttigt program intogs under tre dagar.

I förra numret av ESTA Newsletter presenterades föreläsare och innehåll. Alla praktiska arrangemang fungerade bra och stämningen var på topp. Något av en centralfigur var förstås Mimi Zweig, som i samband med stråkdagarna besökte Sverige för andra gången. Som bekant är hon lärare vid Bloomington, University of Indiana, USA. Hon har blivit känd som kvinnan bakom The University of Indiana Violin Virtuosi, en fantastisk grupp unga violinister. Det som unikt med Mimi Zweig är hennes förmåga att undervisa från det absoluta nybörjarstadiet upp till professionell nivå. I Göteborg fick vi bland annat se DVD-inspelningar när hon mötte sina elever första gången, då dessa var sex eller sju år gamla. Hon avslutade också sin sejour i Göteborg med att undervisa en avgångselev (Matias Malmqvist, son till vår sekreterare...) på Sibelius violinkonsert...

ESTA Newsletter frågade Mimi Zweig om hon ofta reser runt och föreläser om sitt arbete och den pedagogik hon byggt upp. Hon svarade:

– Nej. Jag vill inte lämna mina studenter mer än nödvändigt.

Med sin utomordentliga överblick och sin genomarbetade pedagogik är Mimi Zweig en stor tillgång för oss alla. Den som får tillfället att ånyo höra henne berätta om sin undervisning bör inte försumma detta. Mer om Mimi Zweig kan man få veta på hennes hemsida: www.stringpedagogy.com

På grund av olika omständigheter är det inte möjligt för ESTA Newsletter att i nuläget rapportera mer ingående om Stråkdagarna. Men en punkt förutom Mimi Zweigs föreläsningar ska ändå beröras. Det handlar om den konsert som konferensdeltagarna fick uppleva. Finländska Rantatiekvartetten spelade verk av Tulindberg, Wikmansson och Fanny Hensel Mendelssohn. De spelade på klassiska instrument, så som de såg ut runt sekelskiftet mellan 1700-talet och 1800-talet samt strax därefter. Framförandena karaktäriserades av utomordentligt livfulla tolkningar och ett spel med den mest utarbetade artikulation och klangmedvetenhet jag hört på mycket länge. Varierat vibratoanvändande, levande ornamentik, fantastisk stråkteknik och ett utnyttjande av tempots tänjbarhet som ett verktyg för att bringa innehåll i musiken sammanvävdes till ett makalöst musicerande. Tack!

Per Helders

Efter Göteborg reste Mimi Zweig till Oskarshamn för att fortsätta att föreläsa. Torbjörn Westman rapporterar därifrån:

Mimi Zweig föreläser på en Suzukigrupp från Norrköping. Foto: Per Helders

Efter succén på stråkdagarna i Göteborg drog Mimi Zweig vidare till Oskarshamns Folkhögskola för ytterligare ett seminarium med stråklärare i sydost, det vill säga Kalmar län med omnejd. Även här höll hon ett mycket uppskattat föredrag om sin pedagogik och gav prov på de goda resultat hon når med sina elever. Kursen innehöll också en presentation av ett nytt undervisningsmaterial av Tormod Tvette Vik, med en workshop där deltagarna kunde komma med synpunkter och idéer. Mycket givande både för författaren och stråklärarna!

Salam(i) underhöll på kvällen även på dessa fortbildningsdagar (som för övrigt arrangerades av Oskarshamns kommun, Oskarshamns Folkhögskola och Kalmar Läns Musikstiftelse) under stort jubel. Mimi Zweig fick hårt motstånd i danstävlingen!

Seminariet var ett avstamp för ett samarbetsprojekt mellan Camerata Nordica, Oskarshamns Folkhögskola, Oscarsgymnasiet och Oskarshamns Musikskola. En särskild stråklinje har just inrättats vid folkhögskolan och kommer att startas även på gymnasiet till hösten. Cameratan står med sitt kunnande bakom det hela och ger dessutom studenterna möjligheter till spännande möten med intressanta musiker.

Det blir givetvis också i framtiden pedagogiska projekt och liknande fortbildningsdagar, för det var den allmänna uppfattningen bland deltagarna att det varit mycket givande dagar. Alla verkade riktigt taggade när de åkte hem från kursen och dessutom mätta och belättna av folkhögskolans goda mat. Mimi Zweig for vidare till Stockholm och även hon var glad och uppåt efter tiden i Göteborg och Oskarshamn. Det enda hon undrade över var varför vi fikar så ofta i det här landet...

Torbjörn Westman

KAN VARA EN AV DE SISTA
STRÅKPEDAGOGSTIPENDIATERNA !

40 000 DELAS UT !

SVEN KARPES STRÅKPEDAGOGSTIPENDIER 2007 & 2008

Under fem år, 2004-2008, delar Svenska Stråkläraryrket (SSF) ut två *Sven Karpes Stråkpädagogstipendier* varje år om vardera 10 000 kronor. **De två sista årens sammanlagt fyra stipendier är sammanlysta till ett ansökningstillfälle. Priserna kommer att delas ut i samband med Sven Karpes 100-årsdag, den 23 april 2008.**

Det finns många priser/stipendier inom det svenska musiklivet, men ytterst få som specifikt riktar sig till stråkpädagoger. Med Sven Karpes Stråkpädagogstipendier har SSF velat motverka denna obalans. Finansieringen av stipendierna har möjliggjorts genom ett samarbete mellan Svenska Stråkläraryrket, familjen Karpe och Kungliga Musikaliska akademien (KMA).

Endast medlemmar i Svenska Stråkläraryrket har rätt att söka stipendierna. För att kunna komma ifråga måste du dessutom ha en kontinuerlig verksamhet som aktiv stråkpädagog bakom dig. Läs vidare på vår hemsida <www.esta.se> för detaljerad beskrivning av vem som kan söka och för vad. Där hittar du även ansökningsblanketten.

En stipendiejury (två ledamöter utsedda av SSF, två av KMA och en av familjen Karpe) utser stipendierna – baserat på skriftliga ansökningar.

Sven Karpes Stråkpädagogstipendier har kommit till stånd för att lyfta fram den slags verksamhet just du bedriver. Gå därför inte miste om möjligheten att söka och kanske få något av de fyra sista stipendierna

på vardera 10 000:- Fundera på om du har en verksamhet som passar och skicka sedan i din ansökan. Tipsa även dina kollegor och gör kanske en gemensam ansökan. *"Stipendierna skall användas till att täcka kostnader för resor, kursavgifter, studiebesök, etc. i samband med aktiv, personlig vidareutbildning och fortbildning i enlighet med fondens syfte."*

Stipendierna kommer att presenteras i ett senare nummer av vår medlemstidning. I nr 2 Sommaren 2007, kunde du läsa om 2006 års stipendier.

Din ansökan måste vara SSF tillhanda **senast den 31 januari 2008**. Ansökningsblankett och detaljerade bestämmelser finns på vår hemsida www.esta.se eller kan beställas från vår kassör. Ansökan sänds till SSF, c/o Falk, Skeppargatan 23 A, 114 52 Stockholm.

Har du frågor är du välkommen höra av dig till undertecknad, <kjell-ake.hamren@bredband.net>, tel 08-25 62 73 eller till Johan Falk, tel 08-661 75 05, kassor@esta.se. Hos Johan beställer du även blanketten och bestämmelserna om du vill få dem sända per post.

Välkommen med din ansökan!

Kjell-Åke Hamrén
Stipendiejurys ordförande

SVEN KARPES STRÅKPEDAGOGSTIPENDIER

2004

Violinpedagogen Marianne Thörn, Täby
Lärlag 2, Kulturskolan i Norrköping

EMMA JOHANSSON, ING-MARIE KETTEL-ANDERSSON, SONIA NICHOLS,
ÅSA SUNNERSTAM OCH PAIVIKKI WIRKKALA-MALMQVIST

2005

Violinpedagogen Catharina Grunér Kronqvist, Värmdö
Cellopedagogen Monika Jonasson, Östersund

2006

Violinpedagogen Kristina Skoglund, Umeå
Stråkpädagogen Silvia Östersjö, Askersund

The 36th International ESTA Congress Berne, April 30 – May 5 2008

We cordially invite you to next year's ESTA Congress, organised jointly with the **Musikschule Konservatorium Bern**, which celebrates its **150-year anniversary** in 2008. We are grateful to the Musikschule Konservatorium Bern for allowing us to use their facilities at Kramgasse 36 for the event.

The **Berner Sinfonieorchester**, conducted by **Peter Gülke**, will open the Congress on April 30th with an anniversary gala concert featuring soloist and former student of the conservatory **Thomas Demenga** on the cello, and a young talent currently studying at the Musikschule Konservatorium Bern. Further evening concerts will follow by the **Paul Klee Ensemble** and the **Camerata Lysy**, who will play works by Kurtåg and Enescu at the Paul Klee Museum on 1 May, and by **Barbara Doll** and pianist **Cristina Marton**, who will hold a recital in the great hall of the Musikschule Konservatorium Bern on 3 May.

During the day, the conference will offer a rich array of concerts, master classes, talks and workshops. **Walter Levin** will hold a string quartet master class, musicologist **Beatrix Borchard** will give a talk on Joseph Joachim, and **Edith Peinemann** (President, ESTA International) will lead a related master class on Brahms' Double Concerto. **Thomas Füre** will explore, through both speech and music, "whether Kreisler is contemporary", neurologist **Lutz Jäncke** will tell us about how the brain learns music, and **Romeo Alavi Kia** will take us through a series of breathing exercises. ESTA representatives from across Europe will share their perspectives on "integration through music", music students will get their chance to shine in daily lunch concerts, and much, much more.

The **Stern-Spiel**, where children will play on the square in front of the Parliament on 3 May, promises to be a particular highlight. On 2 May, we will take a day trip to the area around lake Thun for a series of touring concerts. We look forward to an excellent turnout, a lively exchange with our foreign colleagues, and unforgettable days in Berne!

Barbara Doll
President, ESTA Schweiz
Chair, Programme Planning Committee

Elisabeth Frei-Kuster
Vice President, ESTA Schweiz
Chair, Organising Committee

Registration form

<http://www.esta-schweiz.ch/>

På besök i byn Pinhel i Portugal och

Livet är fullt av överraskningar, tråkigt vore väl annars. Att jag fick förmånen att bli en av Sven Karpes stråkpedagogstipendiater 2006 var en av de saker som lyste upp varmt i höstmörkret. Med min bakgrund som Suzukielev känns det naturligt för mig att fördjupa mig i bland annat Suzukipedagogiken. Jag vill här berätta lite om vad det här året hittills har gett mig tack vare att jag fått möjlighet att vidareutveckla mig som stråkpedagog. Jag vill rikta ett varmt tack till familjen Karpe, Svenska stråkläraryrket och Kungliga Musikaliska Akademien för ert stöd och uppmuntran.

Det är en stor ära att ha fått träffa och spela för ledande violinpedagoger, både till vardags och vid kurser. Dr Shinichi Suzuki träffade jag i Borlänge vid en stor Suzukikongress. Under Suzukikursen i Karlskoga fick jag spela för professor John Kendall. Sommarkurserna i Kall 92-94 med professor Sven Karpe och hans medarbetare har betytt väldigt mycket för mig. Jag vill också ta tillfället i akt att tacka mina trogna violinlärare som stått ut med mig vecka efter vecka, år efter år: Sam Zethsson, Maj-Britt Ström, Örjan och Karin Hans-Ers, Sten-Göran Thorell, Sven-Ole Svarfvar och professor Leo Berlin. Ni har satt djupa spår i mitt liv.

Pinhel, Portugal

Under påsklovet 2007 besökte fiolelever från Linköpings Suzukiförening byn Pinhel i norra Portugal. Det var en delegation på 12 elever med föräldrar, violinlärarna Silvia Östersjö och Olov Öberg samt gitarristen Ola Lager som gav sig iväg för att möta en helt annan kultur. Det var kontakter genom Elsa Wästlund vars pappa är uppvuxen i Portugal som gjorde resan möjlig. Vi blev inbjudna av byns borgmästare som bestod hela vistelsen och resor inom landet för oss. Han hade t o m tryckt upp t-shirts åt oss. Vi fick som sagt ett väldigt varmt mottagande, trots att flyget var försenat stod bussen och väntade troget på oss vid flygplatsen i Lissabon. Månen lyste över oss hela resan upp till norra delen av Portugal.

När vi gick av bussen fick man nästan gnugga sig i ögonen... Är det verkligen här vi ska bo? Ett stort före detta privatpalats som numera används bland annat till skola. Trötta efter den långa resan var det bara att krypa i säng. Ett tufft schema väntade inför veckan.

Vi hade två stora konserter, den första på en teater i Pinhel i byn där vi bodde och den andra i ett kulturhus i Figueira de Castelo Rodrigo några mil längre norrut. Dessutom blev det lunchkonsert för påsklovslediga barn, spel ute på torget, en Czardaskväll i en fin

salong i palatset och inte att förglömma fiolspel med föräldrarna på nätterna. Portugiserna har siesta mitt på dagen, och det fick vi också ta för att orka med konserterna 21:30 på kvällarna. Med tanke på tidsskillnaden blev det som en timme senare för oss. Det var riktigt skönt att få vila efter lunchen. Vi fick tre rätter både till lunch och middag varje dag! Det var alltid soppa först, sedan huvudrätt med härliga blandningar av kött, kyckling, fisk och skaldjur som man aldrig skulle våga sig på här i Sverige. Men gott var det. Och sedan någon sliskig dessert på det.

Byn Pinhel ligger inte långt från den Spanska gränsen och man kunde se ända in i Spanien från de höga vaktornen. Mäktiga olivfält omgärdar byn. Herrelösa hundar stryker runt på gatorna. Åsnor används som arbetsdjur. Men i källaren på skolan fanns i alla fall datorer med internetuppkoppling. Så byn är genuin men med många moderniteter bakom den gamla fasaden. Trots intensiva övningspass hann vi se en del sevärdheter i byn där vi bodde och runt omkring. Portugal har ju en fascinerande historia som man gärna studerar närmare på hemmaplan.

Visst kändes det lite extra spännande att få presentera Suzukipedagogiken på obruten mark. Man kan säga en liten missionsresa i musikens tecken. Vad vårt besök får för konsekvenser vet vi inte ännu. Det vi vet är att vi lyckats inspirera de människor vi träffat. Vi mötte en publik av sällan skådat slag. Här tar man sig tid för

Sven Karpe och Silvia Östersjö. Foto: Douglas Abbås

varandra och vi fick kungligt mottagande dit vi kom. Ryktet om oss spreds via radio och vi blev förstasidesstoff i lokaltidningen. När journalisten blir tårögd, ja då har vi nog lyckats beröra hela publiken. Med rungande applåder i öronen och en hop underbara elever framför sig kan man bara vara lycklig.

Byn Pinhel hade precis byggt och startat en musikskola som vi besökte, ett väldigt fint och modernt hus med knallblåa golv. I

livet som en "askul tant" i Jönköping

källaren pågick en sömnadskurs i väntan på att dansämnet skulle starta. Eleverna från musikskolan var särskilt inbjudna till vår konsert i Pinhel.

Syftet med resan var först och främst ett sätt att få inspiration tillsammans från en annan kultur och att hinna spela mycket tillsammans. Tyngdvikten låg vid att spela kammarmusik och folkmusik utöver den vanliga Suzukirepertoaren som vi givetvis hade plockat örhängen ur. Kammarmusikensembeln framförde Haydns stråkkvartett i Ess-dur och Pachelbels Kanon. Tillsammans spelade vi Telemanns konsert för fyra violiner ur den klassiska repertoaren. Lovisa Ehrenkrona och Jenny Augustinsson spelade Präludium av Peterson-Berger i ett rasande tempo till portugisernas förtjusning.

Det var intressant att följa eleverna under nästan en vecka och se att man kan utvecklas så mycket tillsammans vad gäller samspel och musikaliskt uttryck. Eftersom vi hade en cellospelande förälder med oss i Andreas Meunier passade vi på att spela mycket barockmusik ur Suzukirepertoaren. Bourée av Händel är ju ett välkänt stycke som passar alldeles utmärkt att spela med continuoackompanjemang. Något jag rekommenderar varmt. Första satsen ur Vivaldis a-mollkonsert var också ett guldkorn med ackompanjemang av cello och viola, liksom dubbelkonserten av Bach. Jag blir full av beundran när Kasper 8 år står och spelar med en sådan inlevelse och härlig ton. Det som fick publiken att släppa loss var ändå folkmusiken. Vi spelade både svensk och irländsk musik med mycket røy i. Bland de kan nämnas Pärongrisen av Eric Öst, Shetlandslåten och Drowsy Maggie. Gitarristen Ola gav dessa låtar en härlig touch.

Sista dagen tillbringade vi i huvudstaden Lissabon eller Lisboa som den heter på portugisiska. De flesta av oss besökte Europas

största akvarium Oceanaria för att sedan avsluta kvällen med middag på en restaurang i gamla staden med mosaikbeklädda väggar. Väl hemma har vi många minnen med oss och jag hoppas att vi snart kan få se portugiserna komma till oss. Det är bara att säga "obrigada Portugal!" (Tack Portugal)

Jönköping, Sverige

Det är barn överallt, föräldrar, mor- och farföräldrar kommer släpandes på instrument. Just det, det är årets Suzukikurs på Södra Vätterbygdens folkhögskola i Jönköping som dragit igång. Jag blir imponerad av dessa lärare som arbetar mer intensivt denna vecka än någon annan gång under året. Men det är många glada skratt och härlig stämning trots det tuffa spelschemat. I år stod Ängelholms Suzukiförening ansvariga för kursen med allt vad planering och förarbete heter. Det var en del auskultanter (auskultant = askul tant...) med på kursen, och vi hade fullt sjå att hinna se så mycket vi hann.

Jag hade glädjen och äran att följa främst far och son Tengberg, Håkan och Andreas i deras celloundervisning. Jag som egentligen är violinist i botten tillhör en grupp så kallade cellist-wannabees, så jag gör nu allt för att undersöka hemligheterna bakom cellospelet till gagn för mina elever. "Och så tar vi och klappar grannen till höger på huvudet med stråken", säger Andreas. Det går inte att ta miste på dessa herrars passion i livet. Deras liv blir inte fullkomligt utan deras instrument. Håkan berättar om cello vad S. Suzuki sagt: "att det är ditt varma hjärta som hörs genom cello".

Med mycket humor och historieberättande blir ett fyrtyminuters spelpass med Håkan snarare en rolig underhållning än en lektion. Det var nog precis så skojig Suzuki själv var med sina små elever, tror jag. Vad har då dessa nybörjarelever tränat under lek-

Gruppbild från Portugalresan

Fortsättning från föregående sida

tionen kan man undra? Jo hållning, placering av fötter, stråkländningar (eller flygplansländningar enligt Håkan), intonation, kontaktpunkt, härmövningar, olika stråkarter, nyanser, fingerövningar, lyssningsövning med korrigerande av lärarens vänsterhand, strängväxlingar etcetera. Ja listan kan göras lång. Jag är full av beundran.

Några spelpass arbetade Håkan och Andreas tillsammans med hela cellogänget. Håkan som också är duktig pianist fick det att svänga ordentligt om "Sommar, sommar och sol". Solen som för övrigt var väldigt nödbedd att visa sig under kursen. Fast inne i salen sken dock två lärare till solar. Att det var Håkan och Andreas första undervisningsläger ihop kan man inte tro. De kompletterar varandra bra. Håkan med sin oerhörda rutin och Andreas med sitt nytänkande och fantastiska utstrålning. Det gäller att komma ihåg att flera sinnen är inkopplade när man framför och lyssnar på musik. "Det ska vara både vackert att se på och höra", tycker Andreas.

"Man får vara mer när man spelar än man är annars" säger han och genast får han ut så mycket mera uttryck i spelet hos eleverna. Ganska häftigt.

Jag passade givetvis på att kolla upp lite annat på kursen också. I gymnasalen hade Anna Mogren rytmik. Det är viktigt att röra på kroppen när man spelar så mycket varje dag. Ett bra komplement till det stillastående och stillasittande spelandet. För de yngsta fanns ämnet "musiken i kroppen" med framförallt sång. Jag följde också några individuella lektioner med Sue Thomas från England. Några tips från henne var "Don't press high notes" och "Float like a boat". Hon talade mycket i liknelser, jobbade systematiskt och plockade ut någon svår teknisk detalj som behövde notas extra på.

De sedvanliga fiolgruppslektionerna innehöll förutom Suzukirepertoaren lite folkliga låtar och fiolensemble-arrangemang. Ett vinnande koncept i sådana här sammanhang. Eftersom att det

också var en orkesterkurs delades eleverna in i grupper efter notläsningsförmåga. Det klingade väldigt fint om orkestrarna, särskilt om kammarorkestern som lät riktigt professionell under Lasse Bertilsons ledning. Man blev verkligen rörd över den fina klangen.

Vid de dagliga lunchkonserterna förbluffas man över den höga nivån på solister. Pianopedagogen Michiko Yurko från USA hade väldigt duktiga elever att arbeta med kan jag konstatera. Även om det var få flöjtister var de av hög klass. Och den ende violasten visade prov på god vänsterhandsteknik. Cellisterna och violinisterna gjorde också ett mycket gott intryck. Med andra ord var det väldigt givande konserter.

En kväll inbjöd lärarna till en Suzukipedagogisk diskussion där främst Sue Thomas och Michiko Yurko talade varmt om deras möten med S. Suzuki i Japan. Håkan Tengberg framhäver John Kendall som en större inspiration för honom i sin satsning på att arbeta fram Suzukicellorepertoaren. Christina Lundström berättar om Suzukis inställning att man inte ska skjuta upp till imorgon det man kan göra idag. Det som förenar alla Suzukilärare är ändå kärleken till barn och musiken. Att alla kan är en självklarhet för alla närvarande både lärare och föräldrar. Det stora ämnet är ju hur man håller motivationen uppe som förälder. Många goda råd utdelades både från gästlärarna och föräldrarna.

Väl hemma efter kursen känner man sig som en ensam myra utanför stacken. Men jag kan ju försöka samla ihop några barr jag kan bära dit nästa år. Tillsammans får vi hålla Suzukistacken vid liv. Och du som inte är en Suzukimyra, låt i alla fall bli att trampa i stacken!

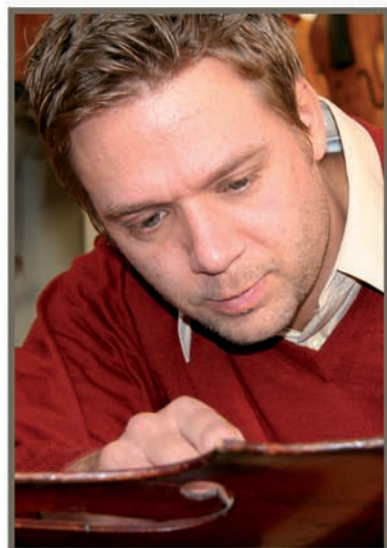
Text: Silvia Östersjö

Konsert med Linköpings suzukiförening i byn Pinhel i Portugal. Foto: Jan-Gunnar Jansson

Jens Gösta Johansson

Cremona, Italien

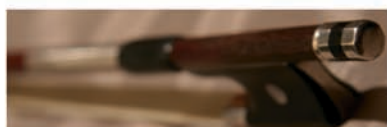

GOD JUL

till alla
Stråkläraryrkesförbundets
medlemmar!

Efter ett givande och
intressant år önskar jag er
alla ett gott nytt 2008 med
förhoppning att lära känna
fler av er i Cremona eller
på någon av mina
kommande
Sverigeresor.

Nedan kan ni se ett litet urval
av de instrument jag nu har till försäljning.

F. N. Voirin 1855-1860
Stråke, Violin

Lorenzo Ventapane 1860
Violin

Jens G. Johansson 2007
Violoncello

Palazzo Calciati, Via Palestro 1, 26100 **Cremona, Italy**

Tel: +39-0372-455065 **Cell:** +39-348-7286046 **Mobil:** +46-709-166882

info@studiorestauro.com

www.studiorestauro.com

Maker, Restorer and Dealer of fine Violins, Violas and Violoncellos

Studio

Cremona

Arte

Antiquaria

Sommarläger i Växjö

**"Att dygna" - jag har lärt mig ett nytt ord.
Jag är på avslutningskonsert i Växjö och igår
var "sista natten med gänget".**

Sofia har haft sommarens bästa vecka och i natt har det skrattats fram till morgontimmarna. Ett sådant fantastiskt gäng ungdomar sociala, målmedvetna, ambitiösa, ansvarstagande och så goa mot varandra. Nya som gamla, äldre som yngre, alla tar hand om varandra. De har spelat och spelat, fiol och altfiol morgon till kväll hela veckan och peppat varandra till övning och fått ännu mer

motivation. Att de nu "dygnar" sista kvällen kan jag förstå.

Hur har de kunnat utvecklas i sitt fiolspel så mycket på en vecka? Ja, förutom kompisgänget har det ju givetvis varit de otroligt duktiga lärarna. De har med stort engagemang undervisat och inspirerat eleverna. Lägrer har varit uppdelat i två grupper. Den något yngre gruppen som har haft mer styrd undervisning och den äldre gruppen som har fått ta större ansvar för sin egen övning.

Ett sommarläger ger både motivation att spela inför och den lägger grunden för höstens spelning. Sofia har fått en extra kick

och sprudlar av energi och glädje av att öva. Jag är övertygad om att chatten på datorn kommer att gå varm i höst. Ungdomarna har redan börjat smida planer om hur de ska kunna träffas igen. Jag är övertygad om att motivation för mer övning är den sociala gemenskapen och kunskapen, ju mer man kan spela ju mer vill man.

Ett stort TACK vill jag ge till de lärare som gjorde detta läger så fantastiskt Lars Jöneteg, Anna Lindal, Terje Moe Hansen, Adriana Di Lorenzo Tillborg, Stefan Waldemarsson, Max Lörstad, Daniel Lindén och Helen Olaison.

Karin Ljuning

Stråkstudion - The Bow Studio

Erbjuder Dig en snabb och professionell service av stråkar
var du än befinner Dig
Premiärerbjudande:

Stråkrör, tagling och returfrakt 700 kronor
Maxtid 4 vardagar postgången inräknad

Maila eller ring och beställ ditt Stråkrör kostnadsfritt

Michael Wallmo

026-103301

info@thebowstudio.com

Herdarnas Julsång

Hanna Magnusson

Violin 1

Violin 2- melodi

Violin 3

På äng en sov her-dar bland tac-kor och lamm en stjär-na på him-len där lys-te så grann. För

5

1

2

3

Bet - le-hems her - dar blev vi - lan ej lång, de vak - na-de plöts-ligt av äng - lar - nas sång:

1

2

3

Ä - ra i höj - den, på jor - den fred åt Guds ut - val - da folk!

13

1

2

3

Är - a va - re Gud i höjd! Kris - tus är född till jor - den!

Svenska Suzukiförbundets So på Södra Vätterbygden

VAD VORE EN SOMMAR UTAN SUZUKILÄGER?
När vi i Ängelholms Suzukiförenings styrelse fick frågan om vi kunde tänka oss att axla den stora uppgiften att arrangera sommarkursen 2007 tillsammans med SSZ, blev vi lite betänksamma... Efter en veckas betänketid sa vi JA! Efter att ha åkt på så många fina läger som föreningar runt om i Sverige har arrangerat, tyckte vi att nu var det vår tur att ställa upp!

KURSENS SCHEMA

På **måndagen** den 25 efter middagen var det presentation av lärare, kursansvariga och allmän information. Därefter började kursens första lektioner. På kvällsfikat var det mycket att prata om och många hade glädjen att träffa "gamla" kompisar från tidigare läger. **Tisdagens** lektioner började kl. 9.00 (även onsdag, torsdag och fredag) med avbrott för fikapaus. Lunchkonsert var det varje dag, med ett varierat program med både små och stora solister och grupper. De yngre barnen satt som trollbundna när de mer avancerade spelade. Tänk vilka förebilder! På kvällen var det planerat en tipspromenad (tradition), sällan har det regnat så som det gjorde den kvällen. Inga sura miner för det inte, de flesta deltog med glatt humör och genomsura kläder. Vinnaren fick en lergök, ännu ett instrument att fördjupa sig i.

Onsdagen förflöt med variationer på lektioner såsom orkestrar, rytmik, "Jag vill läsa noter", "Music mind games" och "Musiken i kroppen". Kvällen hade två aktiviteter; Rosenlundsbadet – ett äventyrsbad – och senare på kvällen en lärar-föräldrträff. Det blev mycket givande och tagande av idéer och tips både från lärarna till föräldrarna, men även mellan föräldrar. **Torsdagens** stora begivenheter var orkesterkonserterna och därefter "Fun-night".

Orkestrarna hade på väldigt kort tid övat in sin repertoar med väldigt bra resultat. Det berodde säkert också på att eleverna fått sina stämmor hemskickade i förväg och kunnat få hjälp av sina ordinarie lärare. Om "Fun-night" skulle jag kunna skriva hur mycket som helst, men för att bara nämna något så var det allt från allvarlig musik, skämt, akrobatik, pianoläraren Michikos rockringsnummer med fiolsolo, glömmet vi inte i första taget! Variationen var enorm och trots att alla var mycket trötta så var Månsalen mer än fullsatt tills det blev natt.

Fredagen. Sista dagen med allt vad det innebär. Eftersom vi var så många kunde vi inte ha avslutningskonserten i skolans stora sal – Månsalen – utan fick vara i Per Brahe Gymnasiets jättestora aula – Brahesalen. Allt fungerade perfekt där med gratis P-platser, personal som skötte ljud och ljusanläggning och läget nära resecentrum gjorde det smidigt för de som skulle åka vidare med tåg och buss.

Att sommarens läger blev så lyckat beror på oss ALLA som deltog på något sätt. Men för att förutsättningarna skulle finnas, vill

Summerkurs 25 – 29 juni 2007

Folkhögskola i Jönköping

jag främst framhålla min kära förenings styrelse som gjort ett gigantiskt arbete under hela vårterminen och under lägret. Det var ju bara ETT läger i år och många, många ville vara med. Hoppas att det blir två läger nästa sommar!

De 14 lärarna ska ha en särskild eloge för deras flexibilitet och fantastiska samarbetsförmåga inte bara inbördes utan med kursledning och skolans personal. Jag som pedagogiskt ansvarig kände ett starkt stöd från alla! Utvärderingsblanketterna hade besvarats av 121 st och de svarade följande:

Mycket bra 81 st,
Bra 33 st, Ganska bra 7 st. Sedan var det många kommentarer om att lärarna var jättebra, roliga, för långa matköer, för kort läger, med mera.

Totalt antal inklusive föräldrar och syskon: 332

Antal elever: 153

Lärare

Violin:

Lasse Bertilsson samt kammarorkester

Sara-Frej Hummerdahl

Petra Kloov-Vik

Anna Lundström

Andreas Kongshaug samt orkesteransvarig

Christina Lundström samt orkesteransvarig

Katalin Tibell samt "Jag vill läsa noter"

Susan Thomas, England, avancerad kurs

Cello:

Andreas Tengberg

Håkan Tengberg

Piano masterclass/"Music mind games":

Michiko Yurko, USA

Flöjt/"Musiken i kroppen": Björn Sunnerstam

Ritmik/folkmusik/föräldraspel: Anna Mogren

Pianoackompanjemang Ulla Falkenström

Till slut vill jag bara önska nästa sommars kursarrangörer LYCKA TILL och det går bra att ringa/maila om ni önskar något tips eller råd på vägen.

Helsingborg den 7 oktober 2007

Kerstin Paulsberg, Suzukipedagog

Musikkonservatoriet Falun

Sveriges ledande gymnasium för blivande proffsmusiker

80 minuter instrumentalundervisning per vecka i tre år

Gemensam lektion med pianist varje vecka i tre år

Kammarmusik varje vecka i tre år

Symfoniorkester, kammarorkester, kör

Samarbete med Gotlands Tonsättarskola och med skolor i Tyskland, Finland och Estland

Klassisk musik och jazz. Påbyggnadsutbildningar i klassisk musik, folkmusik och dans

Riksentag

Musikkonservatoriet 40år!
1968-2008

www.musikkonservatoriet.com

TEMA - Musikskolan i våra

Efter förra numret av ESTA Newsletter, där den finländska musikskolan jämfördes med den svenska, siktas vi nu västerut. Även om vi kanske spontant tänker på Norge som ett land mer likt Sverige än vad Finland är, så finns det ändå skillnader att titta på i fråga om musikutbildning för barn och unga. Kan utbyte av idéer med Norge bidra till förbättringar hos oss och i Norge?

Om man vill börja med att göra en mycket övergripande jämförelse rörande musikskolan mellan svensk-norska skillnader å ena sidan och svensk finska skillnader å den andra, så kunde man kanske säga att det som är i hög grad centraliserat i Finland är det i ännu mindre grad i Norge än i Sverige. För att rätt betrakta situationen ska vi först konstatera tre grundläggande strukturella skillnader mellan Sverige och Norge som har betydelse i detta sammanhang:

- Norges geografiska uppdelning med många kommuner som ofta är små.
- Norge har en kulturskolelag som förpliktigar alla dessa små kommuner att tillhandahålla musikutbildning för barn och unga.
- Förekomsten av musikkorps.

Norge har ungefär 400 kommuner med ett genomsnittligt invånarantal på 10.000 personer, många kommuner är mycket mindre än så. Dessa är ofta avlägset belägna, med långa resvägar eller åtminstone restider i ett land där kommunikationer och transporter är dyra och där man trots en stark ekonomi alltid dras med skyhöga investeringskostnader för infrastruktur som vägar och järnvägar. Vi ser direkt ett problem: Man får en situation där det är svårt att åstadkomma substantiella tjänster, även om formuleringen i kulturskolelagen innebär att flera kommuner kan samarbeta och dela på instrumentallärare. Det är mycket vanligt i Norge med deltids-tjänster av varierande storlek. Detta skapar ett rekryteringsproblem när det gäller kvalificerade instrumentallärare. Vi ska senare se hur man försöker lösa detta. Vidare är innehållet i den musikutbildning som man ska tillhandahålla inte reglerat, vilket ger de lokala politikerna stort inflytande som inte alltid gynnar ungdomarnas möjligheter till undervisning med kvalitet.

Den lagstiftning som trots allt finns i Norge, men inte i Sverige, kan vara orsaken till en annan skillnad: I Norge har musikskolan, eller kulturskolan som den nästan alltid benämns, mindre samröre med grundskolan än vad den har i Sverige. En nackdel med detta är att det försvårar möjligheterna att åstadkomma substantiella tjänster. En annan nackdel är att man inte får samma möjlighet att lägga undervisning på skoltid som man har i Sverige. Man arbetar därför mer på kvällstid i Norge än i Sverige. Det finns samtidigt fördelar med en större självständighet i förhållande till grundskolan; man bestämmer själv över sin verksamhet. En besläktad fördel kan möjligen också vara att man har lättare att argumentera för sin särart.

Musikkorps

En betydande skillnad mellan det svenska musikskolesystemet och den norska motsvarigheten är förekomsten av musikkorps i Norge. Musikkorps är ett fenomen som är äldre än den norska kulturskolan. Musikkorps kan beskrivas som små fristående föreningar som har och av tradition har haft en stark organisationsstruktur. Där

har man alltid förmått skaffa kvalificerad arbetskraft, och man har också ofta använt äldre elever som förebilder och handledare för de yngre. Musikkorps har fungerat som självförsörjande egna system inom den norska ungdomskulturen.

Musikkorpsen har främst varit föreningar för blåsare. Liknande strukturer för stråkorkestrar ökar numera i Norge, men förekommer i mycket mindre skala. Arbets sättet har varit att söka samarbete med kulturskolorna. Kulturskolorna har stått för högskoleutbildad personal, medan musikkorpsen har stått för en välorganiserad verksamhet bestående av exempelvis konserter, resor och läger. Samarbetet med kulturskolorna har lett till större instrumentallärartjänster hos dessa. Detta syns tydligt i Norge, eftersom man snabbt ser att blåslärartjänsterna i snitt är betydligt större än stråklärartjänsterna.

Även om musikkorpsverksamheten till allra största delen är en blåsverksamhet har den ändå stor betydelse för stråklärarnas verksamhet i Norge. Kulturskolan har inspirerats av musikkorpsen och man eftersträvar en helhetligt organiserad stråkverksamhet. Kulturskolan försöker ordna en fristående organisation av orkesterverksamhet som bygger på ett föräldraengagemang som liknar musikkorpsens. Detta engagemang utgör en viktig förankring för verksamheten, vilket förbättrar möjligheterna att få ekonomiskt stöd och andra resurser från kommunerna. På så vis passar man in i det norska systemet som musikkorpsen bildat under åren.

Fenomenet musikkorps har också medfört en viss centralisering. Inom korpsrörelsen har man alltid fascinerats av tävlingsmoment, diplom och liknande, och man har arbetat utefter ett slags gradsystem som lett till ett slags centralisering ”nerifrån”, även om denna inte alls kan jämföras med den centralisering vi ser i Finland.

Dugnadsånd

Föreningarna står alltså för verksamheten, medan kulturskolan inte ägnar sig åt exempelvis produktion av konserter. En fördel här är att verksamheten blir roligare och mer innehållsrik. Man får ju tillgång till den resurs som driver musikkorpsen, nämligen ideellt arbete, eller dugnadsånd som det heter på norska. Detta kan samtidigt vara ett problem eftersom man ger bollen till amatörer. Föräldrar med engagemang men utan fackkunskaper blir drivande i verksamhetsprocessen. Samtidigt kan detta vara fördel om bollen hanteras på rätt sätt. Detta i sin tur har lett till att kulturskolan alltmer håller ett vakande öga på musikkorpsen och deras roll i sammanhanget.

Dugnadsånd är givetvis en resurs, men vi kan alltså se ett problem här som ytterst har att göra med Norges geografiska struktur: Man har en mindre respekt för fackkunskap inom den norska kulturskolan än vad man har inom den svenska motsvarigheten.

Stråklärare

När det gäller stråklärarna arbetssituation så ser det mycket olika ut på olika håll i landet. Vissa kulturskolor har av tradition en stark stråkkultur, medan det är svårare på andra platser. Exempel på orter där stråkverksamheten är väl utvecklad är Trondheim, Gjøvik och delar av Oslo. Då man saknat en mer omfattande musikkorpsliknande uppbyggnad inom stråkområdet har man i stället arbetat delvis med en annan lösning; distriktsmusikertjänster. Distriktsmusikertjänster är enkelt beskrivet ett slags kombinationstjänster där den anställde arbetar deltid som musiker och deltid som instrumentallärare. På många mindre eller avlägset belägna orter som Narvik, Stord eller Mo i Rana har man inrättat distriktsmu-

grannländer. Del 2: NORGE

sikertjänster. Den del av tjänster där den anställda fungerar som musiker kan bestå av att man är medlem i en stråkkvartett, kan gör skolkonserter eller man är stämledare i den lokala amatörorkestern. Initiativet till distriktsmusikertjänster kom på 1970-talet från Nordnorge, och det fungerar i stort sett alltid bra. Man får kvalitet på många små orter och man får samtidigt ett bättre fungerande kulturskola.

Resurser

I Norge har riktningen liksom i Sverige gått mot ett större kommunalt självstyre. Lokala politiker har fått ett större inflytande på bekostnad av experter. Inom kulturskolan har detta bland annat lett till att det tak som tidigare fanns när det gäller terminsavgiften till kulturskolan tagits bort, med det resultatet att terminsavgiften i snitt nästan fördubblats på kort tid; en katastrof för Norges musikintresserade ungdomar. Vidare har en kulturskoleelev i Norge i genomsnitt 25 minuter undervisning per vecka. På många kulturskolor har man system där läraren i viss mån själv kan påverka fördelningen av timmar mellan eleverna, något som kan gynna de begåvade men som missgynnar andra, och som ofta är en förtäckt besparingsåtgärd.

Hardangfela, Norges nationalinstrument?

Nämnas bör också att vissa kulturskolor har "lördagsskolor" eller "talangskolor" för att hjälpa de mer ambitiösa eleverna vidare. Det är dock upp till den enskilda kommunen/skolan att orka ta den extra utgiften det medför. Trondheim är en skola med sedan länge väletablerad lördagsskola. (Från den verksamheten uppstod för 15-20 år sedan Trondheimsolistene, som idag är en professionell kammarorkester som bland annat turnerat med Anne-Sophie Mutter.)

Sammanfattning

Självklart kan vi lära något av våra grannar, liksom de kan lära av oss. Här är ett par förslag på sådant som Norge kan lära av Sverige:

Det kan Norge lära av Sverige:

- Ökat samarbete med grundskolan
- Sverige har större respekt för fackkunskap

På motsvarande vis kan Sverige lära något av Norge:

Det kan Sverige lära av Norge

- Fördelarna med distriktsmusikerthänster
- Föräldraengagemangets fördelar

I nästa nummer av ESTA Newsletter kommer vi att betrakta musikskolan i Danmark

Text: Per Helters. Faktagranskning: Ludvig Claeson

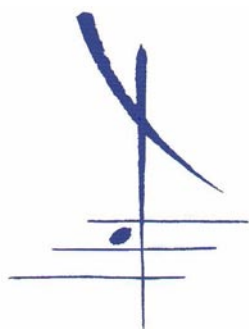

LILLA AKADEMIENS MUSIKGYMNASIUM & PRE-COLLEGE

STRÅK – BLÅS – PIANO – ORGEL – HARPA – GITARR –
SLAGVERK – SÅNG – KOMPOSITION – DIRIGERING

Sista ansökningsdag 14 februari 2008

www.lillaakademien.se

Kan man bygga en

En grupp violinbyggare träffades i Stockholm för att bygga nya instrument i en tävling mot tiden...

En musikälskare kan tänka att fiolens hjärta är dess ljud. Så fel! Fiolens hjärta består av trä och många timmars finsnickeri. Att arbetet är både tungt och mycket detaljrikt kunde man uppleva i Stockholm, mellan 7 och 9 juni i år.

Tre instrument på tre dagar

Torsdag eftermiddag i Stockholm, alldeles blå himmel. En mängd röster kunde höras från ett hus i centrum av Gamla Stan. En affisch med rubriken "Fiddlerace 2007" drog uppmärksamheten till en lite ovanlig tävling – Vad är det egentligen som pågår där? Den nyfikne besökaren går trappan upp till andra våningen. Här, i ett rum på ungefär 25 kvadratmeter, finner man ett improviserat arbetsrum för tillverkning av musikinstrument. Elva unga människor, pratar glatt med varandra, alla i 20 års åldern, sitter vid arbetsbänkar utrustade med hyvlar och eggverktyg samt med trästycken som så sakteliga börjar likna fioler. Besökaren välkomnas in för att se på tillverkningen av musikinstrumenten. Efter samtal på engelska och tyska visar det sig att de 11 konstnärerna är kvalificerade violinbyggare, det vill säga yrkesmän, som arbetar efter en ambitiös plan: Målet för Stefan Lindholm och hans vänner är att bygga tre olika musikinstrument inom tre arbetsdagar, från obearbetade trästycken som ska bli spelbara instrument och användas i slutet av Stockholm Early Music Festival. Musikinstrumenten är en viola da gamba, en viola och en violin.

I denna tävling mot tiden har violinbyggarna delat upp sig i tre grupper, som alla har valt att tillverka barockmodeller av instrumenten. De nya instrumenten ska både låta och se ut som originalen från de kända violinbyggerverksstäderna i Cremona / Italien. Därför finner man stora affischer på arbetsbänkarna, med detaljer och konstruktionsmått av originalen. En Amati – La Stauffer tjänar som modell för violan, förklarar Sören, 29, medan han med håljärn mycket exakt skär de slutliga detaljerna på violans kanter. Sören kommer från Tyskland, men har – som de flesta deltagarna här i rummet – studerat vid en violinbyggarskola i England tillsammans med Stefan. Han är nu anställd i Haag i Holland. För deltagarna är detta evenemang i Stockholm inte bara ett bra tillfälle att nytillverka ett barockinstrument utan lika mycket att återse gamla vänner från utbildningstiden.

Även som utbildad violinbyggare måste man, under en erfaren mästare, kontinuerligt utveckla sina färdigheter om man vill bli riktigt duktig. Och tyvärr är arbetsplatser som kan erbjuda riktigt bra möjligheter till utveckling begränsade och man får vara beredd att flytta utomlands. Detta är extra viktigt, förklarar Sörens kollega Vera, om du vill göra mer än bara reparera instrument. Redan under sin lärlingstid förstod Vera att renovering av gamla instrument passade henne. Och, lyssnaren misstänker att efter denna insikt följde en lång rad av inte helt tillfredsställande arbetsförhållanden. Men nu, Vera ler, har jag äntligen funnit ett underbart jobb som restauratör nära Stuttgart.

Hinner inte lacka

Vid grannbänken, där ett annat lag arbetar med violinen, anländer Alex från Frankrike med sina verktyg och blir varmt välkomnad av de andra. "Vår grupp är nu fulltalig", förklarar 26-åriga Annika. "Om man vill bygga ett musikinstrument under en så begränsad tid, behövs alla i arbetet. Annika kommer från Sverige. Hon är utbildad vid Leksands violinmakarskola här i Sverige och har sedan

arbetat i Cremona. Hon knyter ett tjockt läderförkläde, virar bandage runt händerna (som skyddsåtgärd) och sträcker sig efter en stor hyvel för att forma botten till violinen. Med hyvelns skarpeggade blad fortsätter hon att arbeta med välvningen av instrumentets botten, som måste vara exakt i mitten. Senare, ska botten poleras omsorgsfullt. "Vi avstår från att lackera instrumenten", förklarar Annika, "annars skulle vi inte hinna inom utsatt tid". På ytterligare fråga förklarar hon att lacket bidrar till den fantastiska rödbruna lyster och dessutom skyddas instrumenten, men: "Man kan få ett bra ljud utan lack också".

De elva violinbyggarna modellerar poetiskt barockformerna hos instrumenten. Formerna syns inte bara i de böjda snirkliga sargerna utan också bland annat i den perfekt balanserade snäckan, instrumentets huvud. Snäckan hos viola da gamba, som en annan grupp violinbyggare arbetar med, är faktiskt ett kvinnohuvud, ca 5 cm stort. Niklas från norra Sverige har en plastavgjutning av ansiktet på bänken. Nu ska han skära till en likadan kopia i trä. Man kan inte riktigt se hela ansiktet ännu, men med en täljkniv, stor färdighet samt tålmod har Niklas skurit ut kvinnans långa hår och hennes gammaldags huvudbonad. Är detta ett ofta förekommande jobb för en violinbyggare? "Nej", förklarar Niklas, "man borde verkligen kunna sitt jobb, men detta är 'learning by doing.'" Och det är inte en medveten försiktig kommentar av en ung man: Niklas kollegor berättar att den unga talangfulla träsnidaren ursprungligen var guldsmed. Trots att han numera är violinbyggare arbetar han ibland i sina föräldrars smedja.

Detaljarbete

Det faktum att violinbyggare inte bara måste vara duktiga på de-

ALLT INOM STRÅKINSTRUMENT

Stort urval av
INSTRUMENT OCH STRÅKAR
ETUIER, STRÄNGAR, AXELSTÖD, HARTS m.m.
REPARATIONER

Webbshop
via vår hemsida
www.fioler.se

N NILSSON FIOLBYGARE AB

Erikslustv. 62, 216 18 Malmö

Tel. 040-15 98 03 Fax 040-15 97 47

E-post: info@fioler.se Hemsida: www.fioler.se

Medlem av: International Society of Violin and Bow makers
Verband Deutscher Geigenbauer und Bogenmacher e. V
Sveriges Violinbyggarmästare

fiol på tre dagar?

taljarbete visas av Stefan.. Just nu har han limmat ihop sidostyckena (de så kallade sargerna) med botten på viola da gamban och sätter på ett antal skruvtvingar som behövs för att stabilisera limmet. Här krävs noggrannhet, men framför allt handkraft. Den utsökta viola da gamban är nu kantad med mängder av metalltvingar och ser ganska skräckinjagande ut.

Planering

Stefan och hans kollegor Hedda Lunde (från Norge) och Philippe Dormond (från Schweiz) kläckte inte bara idén att de 11 vännerna skulle träffas. Utan de har också stått för alla nödvändiga kontakter och arrangemang. ”Tja”, medger Stefan, ”vi var faktiskt lite sent ute när vi planerade allt det praktiska. Men vi har tidigare haft Fiddle- race i Holland, och trodde därför att vi skulle hinna i tid.” I vilket fall som helst krävs en mängd förberedelser: Träet för instrumenten skulle införskaffas, sängplatser till vännerna som kom resande ifrån utlandet skulle organiseras. ”Dessutom fungerar inte en sådan här

tävling om man inte har ett detaljerat tidsschema”, berättar Stefan. ”Man måste skriva ner vem som skall göra vad och när, annars hinner man inte, och särskilt inte på bara tre dagar”. Egentligen tar det cirka 200 timmar, inte 24, att bygga ett nytt instrument. Hedda, Stefan och Philippe har inte bara arbetat med att få ihop en träff mellan vännerna för att bygga instrument. Utan man ville samtidigt visa allmänheten hur det går till igenom att delta i Stockholm Early Music Festival. ”Till en början var organisatorerna lite avvaktande” berättar Stefan, ”dom kände oss inte och visste inte vad de kunde förvänta sig från oss och av vårt yrkeskunnande”. Slutligen blev vi inbjudna att delta genom att tillverka tre instrument på 2007 års tema Barock musik från Frankrike.

Sponsring

Både Stefan och Philippe hade haft erfarenheter av äldre franska stråkinstrument genom sina yrkesverksamheter. ”Vi besökte musikmuseet här i Stockholm och granskade instrumenten där noggrant”, berättar Philippe. ”Dom kände oss redan och gick med på att vi gjorde en kopia av huvudet till viola da gamban, som senare skulle tjäna som förebild till vår kopia”. Vidare kontaktade Philippe Hedda och Stefan branschförbundet ’Sveriges Violinbyggarmästare’. Dom gillade idén att sprida information om yrket via Fiddle- race och kom att mycket generöst sponsra projektet. Bland annat stod Sveriges Violinbyggare för lokal- kostnaderna i Gamla Stan. ” Vi gör detta ideellt och hade svårt att finansiera allt själva”, avslöjar Stefan. För att täcka övriga kostnader, kommer violan och violinen att säljas efter lackering.

Allt i noter!

Klassiskt, Kammarmusik,
Pop, Rock, Jazz, Kör,
Playalong, Singalong.

Besök oss i butiken eller
beställ från vår webshop
www.aulosmusik.se

Folkungagatan 67
116 22 Stockholm
Tel: 08 - 642 24 00
Fax: 08 - 642 24 22
aulos@aulosmusik.se

Viola da gamban

Och viola da gamban? Idén

till det instrumentet växte fram under förberedelserna inför racet. Efter mycket om och men bestämdes det att åtminstone försöka bygga ett så ovanligt instrument. Det skulle ju passa perfekt in i festivalens tema. Engagerade började vännerna arbeta – och bestämde sig för att donera den nya viola da gamban till Kungliga Musikhögskolan.

Överlämnandet av viola da gamban till Kungl. Musikhögskolan kommer att ske under början av 2008.

Karin Martensen, Hannover

En vecka senare

En vecka efter denna spännande tilldragelse, träffar man Stefan och Philippe i ett arbetsrum vid Stockholms kulturskola för att prata om arbetet utan det hektiska tempot från de senaste dagarna. Det blev lite stressigt i slutet av racet, när det visade sig att de utsatta 24 timmarna inte räckte helt till. ”Sista dagen arbetade jag med gamban till långt in på kvällen innan allt blev klart”, berättar Philippe medan han skakar på huvudet. Då var de tre instrumenten ännu inte lackerade, men redo för konserten i Flygelsalen i Stockholms Myntkabinett dagen efter tävlingen. Trots att alla deltagarna kände sig säkra på ljudkvaliteten hos instrumenten, visste de inte vad musikerna skulle säga. Philippe var ordentligt nervös, erkänner han, när han levererade instrumenten till KMH. ”Detta var den mest känslolösa stunden under hela tävlingen – när jag överlämnade viola da gamban till läraren vid KMH, som skulle spela på den”.

Till violinbyggarnas lättnad, togs instrumenten emot med entusiasm, och konserten blev mycket lyckad. Till detta bidrog inte minst skickligheten hos de musiker som presenterade vart och ett av instrumenten genom att spela ett solostycke. Ann Wallström, som är lärare vid KMH, spelade Carl Friedrich Abel på barockviolin. Corelli spelades på viola da gamban av Karin Bruce, som också är lärare vid KMH. Slutligen var violan introducerad av Joel Sundin, som är medlem i Köpenhamns barockensemble, med en sonat av Dietrich Buxtehude. Alla tre musikerna ackompanjerades av Mayume Komata vid harpsikoden. Slutligen fick man höra alla instrumenten i ett stycke av M.A. Charpentier.

Kommer det då ytterligare ett race nästa år? ”Tja, nu måste vi hämta oss från denna utmaning”, förklarar Stefan, ”men sen: ja visst, varför inte! Så säger han och sträcker sig efter sin hyvel och inriktar sig på att bygga ett nytt instrument - denna gång utan brådska. Kommer det även denna gång bli barock?

Fiolaffären

I STOCKHOLM AB

Snart är det jul!
I vår presentavdelning kan
Du lösa alla Dina julklappsproblem.

Välkommen att besöka vår nya notavdelning
eller beställ vårt nothäfte!
Om Du beställer minst 10 böcker/häften
får Du 10% rabatt!

Otroligt bra och prisvärda fiolatsatser:
Stentor Student I från 1300:-
Finns i alla storlekar.

Välkommen!

Tobaksspinnarg. 4, 117 36 Stockholm • 08- 668 13 15
www.fiolaffaren.se

Protokoll fört vid SSF:s höstmöte 071029 på Artisten, Göteborg

§ 1 Mötets öppnande

§ 2 Till mötesordförande valdes Per Helders.

§ 3 Till sekreterare valdes Päivikki Wirkkala-Malmqvist.

§ 4 Till justeringsmän valdes Kristine Anmark och Sonja Nichols.

§ 5 Protokoll från årsmötet 2007 i Piteå delades ut samt dagordningen godkändes av mötet.

§ 6 Styrelsens rapport - verksamhet

Esta-newsletter:

Esta-newsletter kommer fyra gånger årligen, är 24 sidor och i färg.

Stråkdagar:

Informationen borde gå effektivare till andra nordiska länder samt till studenterna.

Hemsidan kan förbättras angående informationen om Stråkdagar.

Stefan Waldemarsson och Andreas Kongshaug samt Annika Dobbler är intresserade av att ingå i Stråkdagarnas arbetsgrupp, Päivikki Wirkkala-Malmqvist håller kontakt med dessa tre.

Stockholm, Malmö, Göteborg och Ingesund är intresserade av att ordna Stråkdagar i framtiden.

Göteborgs universitet har visat intresse av att ordna Stråkdagar som ett fristående kurs vilket skulle göra kursen avgiftsfri. Styrelsen kommer att bevaka alla förslag.

I samband med diskussion om Stråkdagar väcktes fråga om samarbete med Aurora-musik som också har kursverksamhet för både lärare och studenter. Styrelsen undersöker detta vidare.

Förberedelser inför Esta-konferens 2011:

Per Helders informerade om den kommande Esta-konferensen i Falun 2011.

§ 7 **Beslut:** Mötet beslutade att höja den nuvarande medlemsavgiften till 325 kr, rabatt 50 kr.

§ 8 Övriga frågor:

Päivikki Wirkkala-Malmqvist informerade mötet om styrelsens förslag att låta nya medlemmar betala endast 100 kr från 1 november till 31 december 2007.

Medlemmar efterlyser en effektivare hemsida där man kan fylla i utvärderingar/enkät på enkelt sätt, ha diskussion/tipssida samt aktuell information både från styrelsen och medlemmar.

§ 9 Mötet avslutades.

Göteborg 071029

.....
Per Helders, ordförande

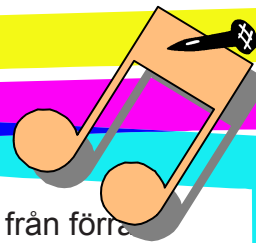
.....
Sonja Nichols

.....
Päivikki Wirkkala-Malmqvist, sekreterare

.....
Kristine Anmark

Stråkplanket

Tyvärr så kom det inte in några mer förslag på lätta kammarmusikförslag som inkluderar piano.....Jag har lite svårt att förstå denna ovilja att dela med sig av egna erfarenheter, roliga händelser, repertoar, efterlysningar etc. Det är tråkigt.

Hur som helst, här kommer en liten lista av lätt repertoar med LÄTTA pianostämmor. Bra att ta till när man vill hitta ackompanjatörer i YNGRE åldrar!

Väldigt enkla piano-stämmor:

* The Young Violinist's Repertoire book 1-4
Selected by Paul de Kayser and Fanny

(De här är gamla godingar, men håller än!)
Waterman (Fabermusic)

*All sorts 1 och 2
Selected by Mary Cohen (Trinity-Faber)

*Superpieces 2
Selected by Mary Cohen (Fabermusic)

Lite svårare:

* First repertoire

*Short violin pieces

*Violin and Piano book 1

Minns ni från förra numret hur cellockillarna från Lilla Akademien undrade hur de skulle få ordning på sin celloensemble? Problemet löstes av Solan med några hårbånd!!

Selected by Mary Cohen (Fabermusic)

Arr. By Hywel Davies (Bosworth)

ED 11473 (Schott)

Jag efterlyser bra material med Disney-låtar! Finns det någon som har erfarenhet av detta?!

Nu till en hårig fortsättning....

God Jul! Catharina

Profilen - en livs levande stråklärare

Ingrid Litborn

Hon är ett välbekant namn i stråklärarkretsar; hon har varit styrelseledamot i Svenska Suzukiförbundet i elva år, varav fem som sekreterare. Nu bor och arbetar hon i Borlänge, och hennes nyfikenhet är lika stor nu som när hon började undervisa.

Man brukar säga att det ur något dåligt kan födas något gott. Så kanske det har varit för Ingrid. Det första hon nämnde för ESTA Newsletter var en svår period i hennes liv, men denna period har också lett till insikter som hon använder dagligen i sin undervisning.

Ingrid studerade vid Musikhögskolan Ingesund i början av 80-talet. Hon stortrivdes, och hon satsade allt på musiken. Hon övade massor och var med överallt, på elevkonserter och på andra konserter och på musikteatern i Karlstad och på Sjöflöoperan. En hög ambitionsnivå och ett mycket högt tempo kändes naturligt för Ingrid. Men det ledde till problem; hon fick ont i högerarmen. Detta förvärrades succesivt, och under våren 1985, när hon gick tredje året, smäll det till. Det som hon till en början avfärdade som träningsvärk hade blivit något som gjorde att hon inte kunde spela. Detta var en katastrof för Ingrid, för hon ville inget annat än att bli musiker och violinlärare. Hon hade drabbats av en allvarlig muskelbristning i höger arm.

Samtidigt som hon försökte finna en lösning började hon hösten 1984 vikariera på musikskolan i Arvika (för Magnus Eriksson). Detta var roligt eftersom det gav henne en anledning att åka tillbaka till Ingesund fast hon inte kunde spela. På omvägar fick hon sedan nys om att man sökte en Suzukilärare till Karlstad. Hon fick jobbet och startade en Suzuki-grupp. Snart startade hon ytterligare en i Arvika, fick åka på Suzukifortbildning i Rättvik, som ledde till anställning i Hedemora. Där jobbade hon mellan 1985 och 1991, varefter hon arbetat i musikskolan i Borlänge.

Ingrid har aldrig slutat studera. Hon fortsatte med Suzukiutbildningar och åkte också till Edsberg i elva års tid för att ta lektioner av Jennifer och Endre Wolf. Fast nu skedde allt med en ny grundinställning; det var inte maximal övning och maximalt tempo som var det viktigaste. Det var inte så att tanken på att man måste vara färdigutbildad när man är 25 som var vägledande. Endre Wolf sa till Ingrid vid ett tillfälle: "Den dagen då du inte längre kan ändra något i ditt spel, då är du gammal". Nya insikter ledde till nya resultat, något Ingrid har med sig när hon går in i undervisningsrummet idag. Hög ambitionsnivå är bra, men man får inte heller ha för bråttom...

Hur gick det då med armen? Ja, efter att ha träffat fyra olika läkare och fyra olika sjukgymnaster och gått igenom en period med anvisningar som bara gjorde hennes tillstånd sämre, fick hon träffa den sjukgymnast som slutligen gav henne de rätta råden. Träning, men ytterst varsam till en början. Armrörelser i badkar i 37-graddigt vatten, senare med "åror" som ökade motståndet. Vidare med vikter, stretching och omlagd kost som skulle gynna minskningen av syra i den skadedrabbade muskulaturen. Sakta men säkert kunde Ingrid börja spela igen, och under våren 1986, två år efter att skadan kulminerat, kunde hon börja planera för att göra färdigt sitt sista år och sin examen vid Ingesund, vilket skedde i december samma år.

Vad tycker du är särskilt viktigt när du undervisar?

– Min kanske viktigaste egenskap är att jag tycker att det är så underbart roligt att undervisa. Det smittar av sig märker jag. Jag trivs med att motivera unga elever att utvecklas både spelmässigt och personligt. För mig är också teknik centralt. Att man redan

som ung ska få en riktig och bra teknik, bland annat för att förebygga skador. Jag vill också förmedla att det är först med en bra teknik som det kan bli musik.

Vad är svårast med att undervisa?

– ...Jag tycker ingenting är svårt... Jag drivs framåt av att kunna få elever att göra framsteg. När det gäller resurser kan jag heller inte klaga. Mina äldre elever har 40 minuter, några som går högstadiet i musikklass har 30 och andra 15 eller 20. Även om det inte är så mycket så har jag friheten att anpassa individuellt. Det finns alltid de som inte går att motivera även om man verkligen försöker. Dessa får mindre tid. Den som behöver mer tid får det under förutsättning att det ger resultat.

–Jag känner stor trygghet i min roll och jag tycker att jag kan mitt jobb jättebra.

Finns det något i din undervisning som du ofta återkommer till eller som du fäster särskild uppmärksamhet på?

– De större rörelserna. Att armen följer med från e-sträng till g-sträng, att handleden är rak. Att strålkarmens rörelser övas med längre rörelser än vad stråken är lång. Att man inte ska hänga med fiolen. Sundergonomi är helt centralt för mig.

Är du som stråklärare en viktig person?

– Ja, det tycker jag. Jag har ju förmånen att träffa elever individuellt, och att ge dem ett individuellt bemötande som ska leda till att alla växer. Även socialt är mitt arbete viktigt. Det ger en social träning för eleverna att spela i grupp. Jag sätter stor vikt vid att de får en musikalisk upplevelse, så konserter och uppspelningar är jätteviktiga. Man märker också att man är viktig eftersom eleverna ofta öppnar sig för mig. Man får förtroenden. Det skulle man inte få om man inte var viktig för dem. Och det är så roligt när man går över skolgården och någon elev ropar högt: HEEJ INGRID!! Det är så fantastiskt roligt... Och om det är något som inte är bra så märker jag det. Då kan man luska lite och hjälpa till...

Ingrid berättar också om hur hon följer upp elevernas uppspelningar varsamt. Om det inte gick bra så pratar man om det och peppar till nästa tillfälle.

Det engagemang som det för med sig att älska sitt jobb, men att nästan vara tvungen att omskola sig på grund av en skada, kan nog bara förstås av den som har råkat ut för det, men kanske också indirekt av dennes elever. För eleverna får uppleva en undervisning som präglas av både entusiasm och klokhet. För Ingrid del har kombinationen entusiasm och motgångar lett till en undervisning som också baserar sig på en ständig utveckling. Ingrid lär själv in ny repertoar för de äldre eleverna hela tiden, både fiolstämma och pianostämma. När detta nummer av ESTA Newsletter når era brevlådor har Ingrid just varit solist i Johann Christian Bachs violakonsert med orkesterföreningen i Borlänge. Ett instrument hon började spela i 40-årsåldern. Ingrid förbereder också en USA-resa för violingruppen Soundgroup som ska gå av stapeln 2009.

Foto: Julia Litborn

Presentationen: SPELA CELLO

Vår serie av stråkpedagogiska material som presenteras i ESTA Newsletter av sina upphovsmän/upphovskvinnor fortsätter i detta nummer med Helena Råberg-Schrello, som här låter oss ta del av SPELA CELLO.

I slutet på 70-talet började jag undervisa mina cellonybörjare i grupp på gehörsbasis. 1980 framträdde jag med några av dem på SSF:s årsmöte och blev därefter tillfrågad om att delta i ett läroboksprojekt för Almqvist & Wiksells förlag. Det innebar en spännande idé, att författa instrumentalskolor som också fungerade som samspelsböcker direkt från start. Ingvar Kullberg, violin och Margareta Strömblad, piano, båda gehörsundervisande pedagoger och jag, skulle då samarbeta. Det blev ett enormt tidskrävande projekt, vilket resulterade i sammanlagt två delar av instrumentalskolor och en lärarhandledning per instrument och sedan också en samspelsbok i partiturform med för stråkarna likvärdiga stämmor, så att även celli får spela melodin (mycket roligare för cellister, tänkte jag, som växte upp med ganska tråkiga ensemblestämmor!) Vi enades om idén att skriva läroböcker som skulle fungera redan från fem års ålder (och även för start upp till nio- tio års ålder), att utforma metoden och bokens layout så enkelt så enkelt och lättfattligt som möjligt. Här finns också ett kulturpolitiskt mål, inte minst med tanke på den internationella konkurrensen, att i musikskolan ge möjlighet till start på tänkbara instrument vid så låg ålder som möjligt. Jag uppmuntrar alltid mina blivande lärare att påverka skolledning och kommunalpolitiker till att få starta celloundervisning med barn i fem – sex års åldern.

Almqvist & Wiksell inkorporerades på 90- talet med

en stor koncern och sedan en ännu större och ”lilla svenska cellomarknaden” ansågs inte längre vara intressant, trots att böckerna sålde bra. Jag blev mycket nedslagen, eftersom detta projekt var ett stort engagemang i mitt liv. Det tog något år, innan jag med allt annat som hade hänt i mitt liv (jag hade bildat familj och fått två barn) orkade ta ny sats och undersöka om något förlag var intresserade av att publicera en celloskola. Många svarade positivt, men hade redan en cellolärobok. Jag fick från olika håll rådet att låta trycka min celloskola själv, och jag började förnya och delvis omarbete nybörjarboken. Efter stort övervägande beslutade jag mig för att satsa de pengar som behövdes för att trycka boken.

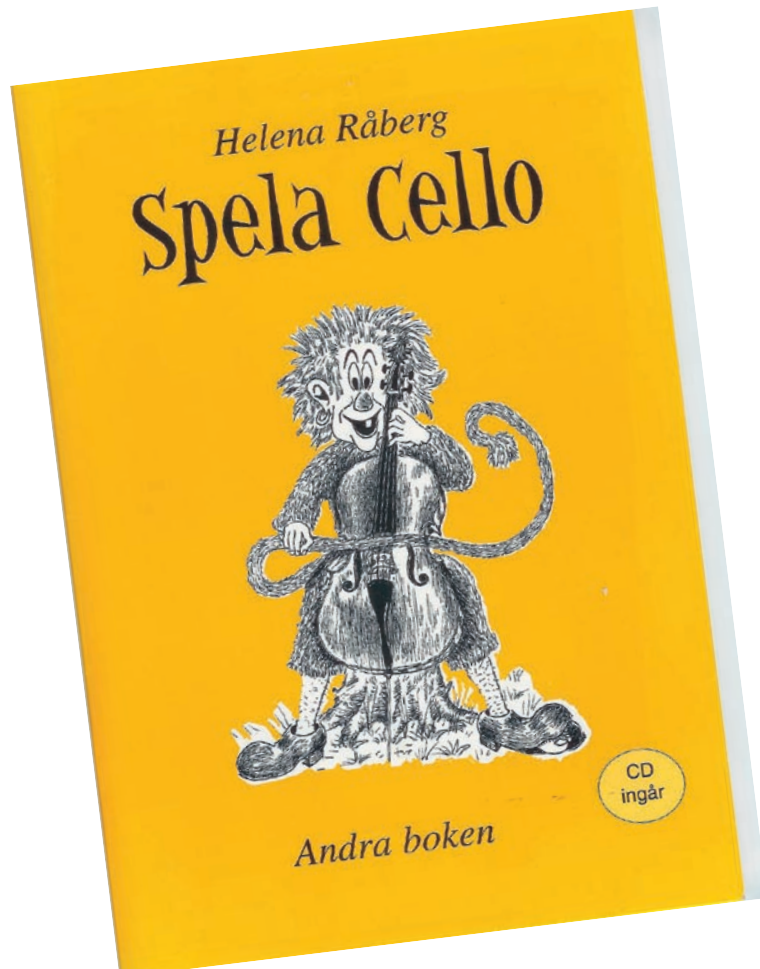
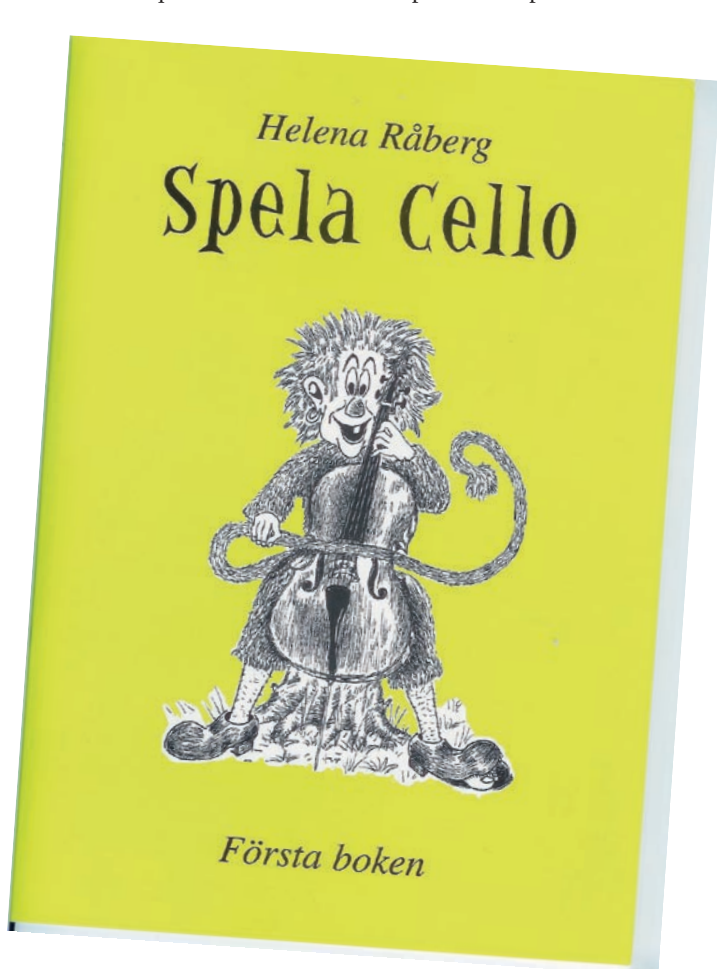
SPELA CELLO – FÖRSTA BOKEN: Att använda fantasi och lek Boken passar för både enskild undervisning och undervisning i grupp. Stommen och idéerna är desamma som i ursprungsboken. Jag funderade över en symbol som kan tilltala både flickor

Helena Råberg-Schrello

Läroverksamhet: undervisat i Stockholms kommunala musikskola, på KMI (förberedande studier för högre utbildning), musiklinjen på gymnasiet och i Västerås musikskola.

Varit anställd som cellist i Västerås Kammarorkester.

Nuvarande arbete: cellist i Kungliga Filharmoniska orkestern och lektor i cellometodik vid Kungliga Musikhögskolan i Stockholm.

av Helena Råberg-Schrello

och pojkar och kom då på cello-trollet. Min kollega i Filharmonin, violinisten Per Fahlén, tecknade underbara, ofta humorfyllda bilder till boken. Barnen färglägger raskt alla bilder i sin bok, det är lika roligt varje år att se deras iver. Notbilden är stor med tanke på barnaögon då jag gärna startar grupper med fem-sexåringar. Det är ju en stor fördel att tidigt få växa tillsammans med cello. Boken fungerar naturligtvis också för start upp till nio – tio års ålder, eftersom den ger stor frihet för läraren att styra inlärningshastigheten efter elevernas förmåga.

Som pedagoger är vi ju vana att anpassa vårt språk, bildspråk och fantasi till olika åldrar och därför kan de cellotekniska övningarna också varieras därefter (se vidare lärarhandledningen). Jag börjar med sång, spel på lösa strängar och stråklekar samt lekar för vänster hand och dess placering. Höger hand är "cellokaninen" och vänster hand har också fått djurskepnad. Tillsammans ger de sig ut på äventyr med hjälp av fantasi och sagor, vilket naturligtvis är en förklädd träning av speltekniska moment, och upprepning kan alltså ske med stor variation och förnyelse enligt lärarens eget sinne och barnens medskapande. Teknikträningen med hänsyn till elevernas behov behöver då aldrig bli enformig eller tråkig. Not- och rytm-läsningsovningar och/eller gehörsövningar finns med vid varje lektion. Jag jobbar alltså parallellt med olika sidor i boken, vilket ju ger stor möjlighet till repetition av övningar och visor så länge det behövs. Böckerna används inte under lektionen, jag utnyttjar gehörsspelet till ögonkontakt och kroppsspråk. Vi avslutar varje lektion med att titta i boken på sidor vi spelat och "fylla i det som fattas" - övningar. Starten med nybörjargrupper ser aldrig likadan ut år från år eftersom jag, tillsammans med barnen och mina studenter, kommer på och prövar olika infallsvinklar för att öva cellotekniken med hjälp av fantasi och lek. (Jag vill också klargöra att jag inte testat barnen innan de börjar i våra grupper!)

Tonförråd och notvärden

Tonförrådet presenteras sträng för sträng med början i sångvänliga D-dur på D-strängen. Även stråkdragen och stråkarmens balans är enklast på mittsträngarna, därför går jag sedan från D- till G-strängen. Eftersom långsamma, långa stråkdrag är svåra för nybörjare, har jag försökt välja musikaliskt tilltalande visor med enkla rytmer, fjärdedelar och åttondelar i huvudsak, och till övervägande del jämna taktarter. Vi transponerar ofta melodierna till olika strängar. Det är spännande att kittla barnens nyfikenhet, att uppmuntra till att försöka spela andra visor i boken på egen hand och få spela dem för varandra, att se hur stolta de är när de har lärt sig alldeles själva!

Lärarhandledningen

Jag omarbetade och förkortade den första lärarhandledningen, (som finns i ett separat häfte), och lät den bli en del av "cello-troll-boken" till att hämta tips ur för lärare och intresserade föräldrar. Tips för spel på gehör, cellohållning, vänster hand och arm, stråkhållning, stråkarmens rörel-

Helena Råberg-Schrello. Foto: Per Helders

se, stråkdrag och stråkarter. Vidare lektionssinnehåll och planering, övningar för gehör och not- och rytm-läsning, improvisation och förberedelse för läggespel. För att få ett bra och fritt cellospel behöver - enligt min erfarenhet - spel med stråken extra mycket träning. Större delen av lektionstiden med nybörjare använder jag till lekar för stråkgrepp och stråkens rörelsefrihet samt stråkdrag med ord, ordföljder, ramsor och vixtexter.

Fortsättning nästa sida

SOMMARKURS

för unga stråkmusiker

Ivar och Gerda Lundgrens stiftelse anordnar sommaren 2008 en kurs för unga talangfulla violinister och altviolinister. Kursen äger rum i Kall, Jämtland, 7-19 juni 2008.

Lärare och kursledare är Ulla Magnusson, Hanna Matell och Sten-Johan Sunding.

Kursen är avsedd för ungdomar i företrädesvis grundskoleåldern med utpräglad talang för stråkinstrument. Deltagarna uttas efter provspelning som anordnas i Stockholm och Göteborg från mitten av mars.

Kursavgiften om 4.000 kr inkluderar undervisning och helpension men inte resekostnader.

OBS: Den som till höstterminen 2008 blir antagen till högre musikutbildning - musikhögskola eller Musikkonservatoriet Falun - kan tyvärr inte beredas plats på kursen.

Sista ansökningsdag 15 februari 2008.

Ansökningsblankett kan rekvideras på telefon 08- 80 06 79 (Britta Alsterman, säkrast kvällstid) eller laddas ner från hemsidan:

www.kallkursen.se

Nya medlemmar

KARIN ERIKSSON
Ingesundsvägen 33 B
671 33 ARVIKA
0730-34 38 93
karin.petersdotter@
spray.se
Vla stud

**EMELIE MOLAN-
DER**
Musikhögskolan
Ingesund
671 91 ARVIKA
0708-18 07 89
mimmi0@hotmail.com
V stud

ANNA MANELL
Vikingagatan 48
753 34 UPPSALA

NINA WOHLERT
Mariestadvägen 8
121 50 JOHANNES-
HOV
070-681 33 74
nina.wohlert@student.
kmh.se
V

LARS BROMAN
Oxhagsgatan 31
414 75 Göteborg
031-24 05 45
0736-60 13 40
lars.broman@utb.har-
ryda.se
V

ELIN FOLKESSON
c/o Olofsson
Tistelvägen 1 B, 1 tr
121 34 ENSKEDE-
DALEN

**ALEXANDRA JO-
HANSSON**
Bäckgatan 8 B
891 33 ÖRN-
SKÖLDSVIK
0730- 20 48 77
alexandraemjohansson@
hotmail.com
V

LINA MOLANDER
Studiegången 16, lgh
108
416 81 GÖTEBORG
031-41 29 38
0735-71 85 84
linamolander@spray.se
Vla stud

IDA GUSTAVSSON
Holmströms väg 4 D
671 33 ARVIKA
0762-201 21 25
idagu85@hotmail.com
V stud

Glädje och lust inför cellospellet är mina mål! Att lyckas med att skapa en lekfull och lättsam atmosfär grundar ju, som alla vet, för inläring utan blockeringar. Barnen är alltid medskapande i alla "celloäventyr", den egna initiativförmågan och tron på sig själv har också stor betydelse när det är dags för:

Improvisation

Jag bygger stegvis upp improvisationsspelet, från enkel ljudimprovisation till så småningom harmoniskt bunden (se lärarhandledningen). Första gången vi improviserar med toner, visar det sig om jag har lyckats att skapa trygghet i gruppen, glädje och fantasirikedom och så lite hämningar som möjligt. Improvisation betyder ju också att jag lyssnar ännu lite mer på hur jag spelar och att det är jag som bestämmer över musiken och inte alltid den över mig. Mina cellogrupper är inte tysta och väldigt disciplinerade, jag väljer medvetet att inte prägla på det viset, för modet att "spela ut" och uttrycka sig blir större med "högt i tak" och stort mänsk-

ligt spelrum för varje liten person. Man måste förstås som motvikt ha knep för att få tyst och lugn när det behövs.

ANDRA BOKEN

Här finns treklanger, b-sträckning, 4:e läget och #-sträckning. Eftersom jag i båda böckerna försöker att progressivt bygga cellotekniken så kommer nu mer komplicerade rytmer, olika paustecken och fler förtecken. Fortsättning på första bokens korta skalor till längre dito och med fler förtecken. Treklangerna är alltid förknippade med efterföljande melodier. Förtecknen finns utskrivna på alla strängar med förövningar och i musikalisk form. Det klingar inte alltid så roligt med melodier på G- och

C- strängarna, men jag har försökt att hitta sådana som passar med den mörkare klangen. Det kan kännas tungt att sida efter sida spela nya tekniska moment, så därför är boken även utformad som repertoarsamling. Jag har försökt välja stycken som har en självklar musikalitet och klingar väl för cello, exempelvis "Bergakungens sal", "Oh, when the Saints", Papagenos aria ur "Trollflöjten", "Tea for two", tema ur "Pukslagssymfonin" med flera. Korta etyder är instoppade, till exempel "Imse Vimse" spindel spinner och dansar. Det finns utskrivna pianoackompanjemang till en del, (ligger som bilaga i boken), andra med ackordanalys, samt arrangemang med spelstämmor. En CD- skiva ingår också i boken.

Jag har genom åren haft glädjen att ha fantastiska, kreativa, underbara studenter i cellometodik på Musikhögskolan. Madeleine Johansson, fantastisk cellopedagog och dessutom jätteduktig pianist och gehörsspelare, har arrangerat pianostämmor som hon spelar på CD: n tillsammans med Andreas Tengberg, underbar cellist med en avundsvärd improvisationsförmåga (lyssna på två spår på CD:n där Andreas improviserar i Svend Asmussens anda!) Avslutningsvis skulle jag säga att jag valt att göra mina celloböcker så "tidlösa" som möjligt. Jag väljer att till mina elever själv komplettera med musik som är aktuell i nutiden, till exempel låtar från ABBA, Gessle, Disney och så vidare. Här har vi ju upphovsrätt och kopieringsbegränsning att beakta, och jag

försöker verkligen att inte missbruka detta. Följden av all kopiering blir ju att musikförlag har mindre och mindre resurser att ge nya läromedelsförfattare en chans. Notaffärer försvinner, i Stockholm upphörde den anrika Svala & Söderlund förföra året och Ehrlingförlagen tvingades flytta från dyra citylokaler. Det är ju dessutom roligt och viktigt att få äga sin spellbok och inte bara ha kopior. Senaste nybörjargruppen finns dokumenterad på film, och jag står gärnatill förfogande för studiedagar eller kurser för "djupdykningar" i den här nybörjartekniken. Med vänliga musikhälsningar från

Helena Råberg

"Spela cello", första och andra boken (160 kr respektive 180 kr) samt "Samspelsboken" (100 kr) finns att beställa per telefon / fax : 08-7676176 eller e-post: musicfirm.r-s@bostream.nu (porto tillkommer).

Ingvar Kullberg har resterande upplaga av "Spela fiol" första boken och lärarhandledning, beställning: tel. 08-7675726 eller e-post ingvar.kullberg@spray.se

Margareta Strömblads omarbetade nybörjarskola heter "Lilla pianoraketen", SK- Gehrman's förlag.

Illustrationerna i SPELA CELLO är gjorda av Per Fablén

ESTA NEWSLETTER önskar sina läsare GOD JUL

Manusstopp för nummer 1 2008: 1 februari!

Nya medlemmar fortsättning

THERESE OLSSON
Furuvägen 2

780 50 VANSBRO
073-818 90 94
Therese_ttt@hotmail.com
V stud

MONIKA SUNDLÖF
Frejgatan 9
891 60 ÖRN-SKÖLDSVIK
0660-770 11
070-658 66 97
monika.sundlof@fcbu.ornskoldsvik.se
C

KENTH BERGGREN
Viskansvägen 137
860 13 STÖDE
0691-122 80
070-666 80 94
kenth@berggren.as
V

NIA KUOPPALA
Åsvallsvägen 5
733 75 MÖKLINTA
0224-800 33
070-482 41 75
nia.kuoppala@ay.se
Nyh

CECILIA LUTHER
Halövägen 8
443 45 SJÖVIK
0302-436 30
070-654 39 29
cecilia.luther@telia.com
V

KAIRI SÖDERLUND
Nordkroksvägen 426
468 34 VARGÖN
0521 - 22 41 64
0707-388 976
kairi.soderlund@telia.com
V

CHARLOTTE ANDERSSON
Vitmossevägen 7
444 45 STENUNGSUND

SVERIGES VIOLINBYGGGARMÄSTARE

- branschförbundet för kvalificerade violinbyggare och reparatörer
www.violinbyggarmastarna.se

Joakim Amundin	Kungsbacksvägen 19	184 63 Åkersberga	08-54403044, 0708-196532	joakim@amundin.se	www.amundin.se
Paul Barter	Prästgatan 78	111 29 Stockholm	08-673 19 90, 08-673 17 50	paul.barter@swipnet.se	
Gert Berg	Odengatan 23	114 24 Stockholm	08-20 53 56, 08-20 56 96, 073-5709599	info@strakton.se	
Christer Berglund	Alsikegatan 2	753 23 Uppsala	018-71 15 20, 018-153520	violin@swipnet.se	
Jan Danielsson	Bodsjöbränna	830 15 Duved	0674-230 14, 070-5499014	danielsson@svit.se	
Claes-Göran Klockar	Blåsbogatan 2	722 15 Västerås	021-13 05 00	info@violinateljen.com	www.violinateljen.se
Peder Källman	Tallbacksvägen 8 A	791 32 Falun	023-263 34, 070-3252139	info@pederkallman.se	www.pederkallman.se
Bengt Nilsson	Erikslustvägen 62	216 18 Malmö	040-15 98 03, 040-15733, 040-15 97 47	bengt@fioler.se	www.fioler.se
Roland Nilsson	Erikslustvägen 62	216 18 Malmö	040-15 98 03, 040-15 97 47	roland@fioler.se	www.fioler.se
Astrid Pullar	Bergsgatan 29	832 41 Frösön	063-13 77 99, 073-8052592	pullar.a@telia.com	
Arne Rydberg	Odengatan 23	114 24 Stockholm	08-20 53 56, 08-20 56 96	info@strakton.se	
Sebastian Skarp	Regeringsgatan 72	111 39 Stockholm	08-22 24 20	kontakt@sebastianskarp.se	www.sebastianskarp.se
Susan Stedman	Behmbrogatan 7	903 25 Umeå	0155-26 70 80	stedmancello@hotmail.com	
Michael Wallmo	Luthergatan 23 C	802 53 Gävle	026-622952, 073-5150992	wallmo@svit.se	
Roland Wiklund	Vanadisplan 8	113 31 Stockholm	08-33 21 53, 08-33 26 11	roland.wiklund@comhem.se	
Jan Åslund	Daljunkaregatan 10	791 37 Falun	023-132 87	aslund@svit.se	
Jens Bergholm	Skadronsgatan 19	217 49 Malmö	040-98 19 80	violinmakarn@telia.com	
Niclas Berglund	Västra Esplanaden 9 B	903 25 Umeå	090-773217, 070-6939674	coperniclas@spray.se	
Gunnar Brandin	Dalagatan 7	795 31 Rättvik	0248-40411, 797056	gunnarbrandin@violinmakare.se	
Kent Brestan	Mariebergsgatan 10 A	731 34 Köping	0221-10161, 0730-547299		
Philippe Dormond	Hälvägen 26	147 53 Tumba	08-53 06 08 76, 073-9746547	dormond_philippe@yahoo.com	
Albert Eckerbom	Tubbarp	578 91 Aneby	0140-230 20	eckerboms@violinatelje.nu	www.violinatelje.nu
Robert Eriksson	Spårgatan 1	671 30 Arvika	070-2530270, 0570-14532, 070-2530270	roberteriksson@violinmakare.se	www.roberteriksson.se
Anders Gill	Ringvägen 2	824 43 Hudiksvall	0650-74 03 33	andersgill@hotmail.com	
Vera Gärtner	V:a Allén 17	181 62 Lidingö	08-7660789, 0739-155805	veragartner@post.utfors.se	
Leif Hjortborg	Polhemsgatan 20 B, 4 tr	112 36 Stockholm	08-654 77 88, 070-6617711	leif.hjortborg@tele2.se	
Kenneth Jansson	Hornsgatan 73	118 49 Stockholm	08-84 13 40, 070-2166673	kenneth.jansson@kmh.se	
Tommy Johansson	Ripstigen 1	780 50 Vansbro	0281-224 11, 070-569 48 30	johanson_tommy@hotmail.com	
Ulf Klooo	Gamla Skolan	373 02 Ramdala	0455-410 80, 0733-99 00 39	ulf.klooo@telia.com	
Stefan Lindholm	Västerängsvägen 24	182 46 Enebyberg	08-758 21 81, 073-02 68 806	s_lindholm1983@hotmail.com	
Pierre Lindström	Gruvgatan 26	791 62 Falun	023-698 07	pierre.lindstrom@telia.com	
Bergjot Hedda Lunde	Bergdalen	178 93 Drottningholm	0703-842377, 0703-842377	bhedda@hotmail.com	
Oscar Löfstrand	Berggrenska gården, Kyrkog 14	803 20 Gävle	026-65 18 86	oscar.lofstrand@violinatelje.se	www.violinatelje.se
Anders Norudde	Vinbärsvägen 10	691 47 Karlskoga	0586-508 58, 0730-555833	anorudde@spray.se	
Åsa Strindin	Starvägen 12	861 34 Timrå	060-10 00 17	asa.strindin@telia.com	
Staffan Rasmusson	Hagvägen 28	792 34 Mora	0250-12841, 070-3187298	staffanrasmusson@violinmakare.se	www.staffanrasmusson.se
Stefan Hansen	Margaretagården/Skirö	574 96 Vetlanda	0383-462113	mailto@geigenbauhansen.de	www.geigenbauhansen.de